

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ НА РИБОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Августова О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

У статті визначені особливості існуючої методики бухгалтерського обліку витрат на оплату праці на рибопереробних підприємствах. Розглянуто первинні документи для відображення витрат на оплату праці та запропоновано шляхи удосконалення даної ділянки обліку.

Ключові слова: оплата праці, облік, витрати, рибопереробні підприємства.

Постановка проблеми. Проблема формування витрат на оплату праці є досить актуальною на рибопереробних підприємствах, оскільки вони є складовою собівартості рибної продукції. При цьому облік витрат на оплату праці є один із складних ділянок роботи, що потребують точних та оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат, тощо.

За сучасних умов для вирішення цілей поставлених перед даним сегментом обліку необхідно здійснювати пошуки нових підходів до розуміння теоретичних аспектів витрат на оплату праці та їх організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню покращення обліку витрат на оплату праці приділяють увагу в своїх працях Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, М.В. Кужельний, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, О.А. Петрик, Н.М. Ткаченко, та багато інших.

Однак окремі аспекти теорії та практики обліку витрат з оплати праці на рибопереробних підприємствах мають свої особливості та потребують подальших наукових досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Переробка рибної продукції – це складний та витратний процес, який потребує додаткової уваги не тільки з боку практиків, але і з боку науковців. Удосконалення організації обліку витрат на оплату праці на даних підприємствах допоможе в майбутньому знизити собівартість рибної продукції. Для того, щоб раціонально організувати дану систему на підприємствах з переробки риби перш за все необхідно провести аналіз сучасного стану організації даної ділянки обліку та визначитися як саме можливо удосконалити облік витрат на рибопереробних підприємствах.

Метою статті є дослідження особливостей організації обліку витрат на рибопереробних підприємствах. Для досягнення вищевказаної мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- ознайомитися з сучасним станом організації обліку витрат на рибопереробних підприємствах;
- визначити шляхи удосконалення обліку витрат на оплату праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання нарахування заробітної плати займають особливе місце в роботі бухгалтерії рибопереробного підприємства. Від так на підприємствах з переробки риби, перед організацією обліку праці та її оплати виступають певні завдання:

- контроль за якістю та кількістю затраченої праці, за виконанням завдань щодо зростання продуктивності праці, за використанням фонду заробітної плати та іншими грошовими коштами, які виділяються для оплати праці працівників підприємства;

- своєчасне і правильне віднесення сум нарахованої заробітної плати і відрахувань органам соціального страхування на витрати;

- здійснення у встановлені строки всіх розрахунків з працівниками і службовцями по заробітній платі та інших виплатах;

- збір інформації та групування показників з оплати праці, необхідних для поточного і наступного планування, контролю, аналізу та оперативного управління виробництвом, для складання фінансової і статистичної звітності.

Варто відмітити, що принципи формування в обліку інформації про витрати на оплату праці досліджуваних рибопереробних підприємств (ТОВ «Бріз-Т», ТОВ «Два океани», СТ «Морський замок») визначені П (С)БО 16 «Витрати» [1] (далі – П (С)БО 16) та Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості [2] (далі – Рекомендації № 47). Пунктами 13 і 23 П (С)БО 16 визначено склад прямих витрат на оплату праці та елементу «Витрати на оплату праці», який представлений наступними виплатами: заробітна плата за окладами і тарифами, премії і заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток й іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці. Рекомендаціями № 47 надано певну ясність щодо питань методики обліку витрат на оплату праці та порядку їх віднесення на собівартість, оскільки П (С)БО 16 має досить концептуальний характер і не враховує особливостей окремих галузей виробництва.

Дослідження показало, що на рибопереробних підприємствах ведеться облік витрат лише в розрізі функцій діяльності відповідно до П (С)БО 16 та статей калькуляції собівартості рибної продукції згідно з Рекомендаціями № 47.

До собівартості рибної продукції оплата праці включається за статтями «Прямі витрати на оплату праці» – витрати на виплату основної і додаткової заробітної плати працівникам, безпосередньо зайнятим виготовленні рибної продукції обчисленої за посадовими окладами, відрядними розцінками, тарифними ставками згідно з діючими на підприємствах системами оплати праці, включаючи будь-які види грошових і матеріальних доплат, які належать до елементу «Витрати на оплату праці»; «Інші прямі витрати» – витрати на оплату праці працівників, що виконують ремонт і технічне обслуговування основних засобів; «Загальновиробничі витрати» – оплата праці апарату управління виробництвом, працівників, зайнятих удосконаленням технології і організації виробництва, оплата невідпрацьованого оплаченого часу на виробництві [2].

Витрати на оплату праці основних працівників (працівники цехів), зайнятих виконанням окремих видів продукції, безпосередньо включаються до собівартості відповідних об'єктів калькулювання.

Таблиця 1

Типові первинні документи, які використовуються на підприємствах для обліку витрат на оплату праці

№ з/п	Назва первинного документу	Сфера застосування
1	Табель обліку робочого часу	Є підставою для нарахування заробітної плати, їх ведуть керівники виробничих підрозділів і в кінці місяця здають у бухгалтерію. Бухгалтер використовує таблицю для формування розрахунково-платіжної відомості та звітності про використання робочого часу
2	Розрахунково-платіжна відомість	Розрахунково-платіжну відомість на заробітну плату складають по кожному працюючому. У лівій частині даної відомості записують суми всіх видів нарахованої заробітної плати за її видами, а в правій – утримання за їх видами і суми до видачі
3	Відомість на виплату коштів	Використовується для виплати працівникам належної до отримання заробітної плати. Даний документ формується на підставі розрахунково-платіжної відомості

Варто відмітити, що на досліджуваних рибопереробних підприємствах для обліку витрат на оплату праці використовують рахунки обліку витрат за функціональною ознакою: 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» 94 «Інші витрати операційної діяльності» [5].

У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-ХІУ від 16.07.96 р. [3] організація та порядок ведення бухгалтерського, фінансового обліку на досліджуваних рибопереробних підприємствах регламентується Наказом про облікову політику підприємства.

За результатами дослідження виявлено що у наказі про облікову політику даних рибопереробних підприємств відсутній окремий розділ, який би регулював питання обліку витрат на оплату праці. Тому нами запропоновано основні положення, які необхідно внести в наказ про облікову політику підприємства (рис. 1).

Організація облікового процесу розпочинається з розробки облікової номенклатури. Це детальні переліки об'єктів по кожному розділу бухгалтерського обліку, які повинні знайти відображення на рахунках бухгалтерського обліку. При цьому бухгалтерські документи служать підставою для реєстрації та обґрунтування всіх господарських фактів, явищ та процесів.

Здійснення ефективного документування операцій з обліку нарахування та виплати заробітної плати на рибопереробних підприємствах пов'язане передусім з документатією з особового складу, тобто сукупністю документів, у яких фіксуються етапи трудової діяльності працівників (рис. 2). Більшість з наведених документів мають затверджені типові форми.

Документація перших трьох груп ведеться працівниками відділу кадрів, а за відсутності такого структурного підрозділу – бухгалтером або іншою особою, вповноваженою керівником підприємства. Документи четвертої і п'ятої груп складаються обліковими працівниками.

Важливою складовою обліку витрат на оплату праці є її документальне оформлення. Так, у табл.1 наведено перелік типових первинних документів, які використовуються для обліку витрат на оплату праці на підприємствах, в тому числі і з переробки риби.

Початковою стадією при нарахуванні заробітної плати є облік робочого часу, який ведуть у людино – годинах і людино – днях. Для цього використовують щомісячні таблиці типових форм. Табелі ведуть за місцем роботи табельники або керівники виробничих підрозділів. В кінці місяця таблиці підсумовують, підписують і здають в бухгалтерію, де їх після перевірки використовують для складання розрахунково-платіжних відомостей та звітності про використання робочого часу.

Від так, на рибопереробних підприємствах складають розрахунково-платіжну відомість на заробітну плату по кожному працюючому на підставі існуючих методик і відповідної первинної документації, а також здійснюються необхідні відрахування із заробітної плати (аванс, одержаний за першу половину звітного місяця, податок з доходів фізичних осіб, єдиний соціальний внесок тощо).

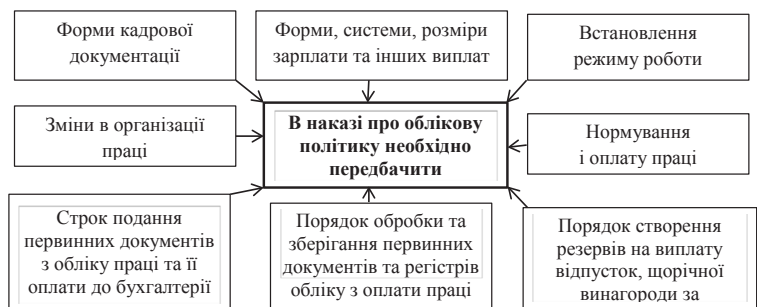

Рис. 1. Основні положення з обліку праці та її оплати, якими необхідно доповнити наказ про облікову політику на досліджуваних рибопереробних підприємствах

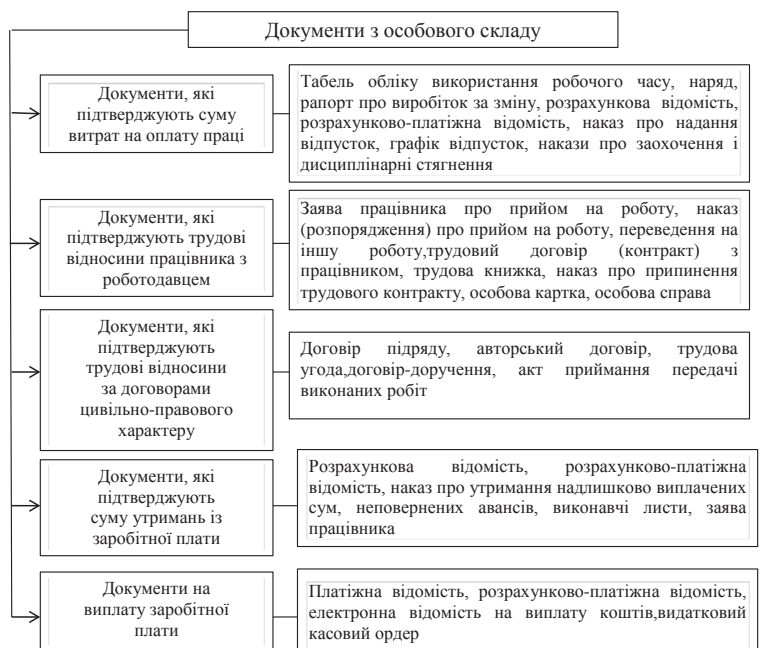

Рис. 2. Види документів з особового складу [7]

При аналізі річного фонду оплати праці на ТОВ Бріз-Т було виявлено, що сума витрат на відпустки нерівномірна протягом року. Від так потрібно запровадити в обліку окремий рахунок для забезпечення відпусток працівників. У плані рахунків бухгалтерського обліку передбачений окремий рахунок 471 «Забезпечення виплат відпусток», на кредиті якого можна обліковувати щомісячні відрахування в цей резерв бухгалтерією, а на дебеті – зняття з резерву коштів для нарахування відпусток працівникам у поточному місяці. Це забезпечить рівномірні протягом року суми витрат на основну та додаткові відпустки і збільшення сум відпускних, особливо в літній період це не так помітно. Контроль за формуванням і цільовим використанням резерву виплат відпусток доцільно покласти на головного бухгалтера або на заступника головного бухгалтера.

Також варто відмітити, що сучасним інструментом організації та управління витратами на оплату праці на досліджуваних підприємствах автор вважає повинно стати бюджетування, яке забезпечить планування діяльності рибопереробного підприємства на певний період і створення ефективної системи управління трудовими ресурсами. Впровадження системи бюджетування витрат на оплату праці чи то в поєднанні з обліком за центрами відповідальності чи за центрами витрат надає підприємству значних вигод і переваг завдяки створенню такого середовища, яке забезпечує ефективність та результативність

праці і практично дозволяє усунути фактор невідповідності ще на етапі планування.

Ще одним важливим кроком при удосконаленні обліку витрат на оплату праці на рибопереробних підприємствах повинна стати автоматизація досліджуваної ділянки обліку за умов створення потужних аналітичних функцій, що дозволять здійснювати оперативний моніторинг правильності здійснюваних розрахунків і рівня витрат на оплату праці та проводити аналіз відхилень основних кількісних та якісних трудових показників.

Висновки і пропозиції. Автором було розглянуто законодавчо-нормативну базу по витратам на оплату праці, первинні документи, які використовуються на підприємствах для обліку витрат на оплату праці та завдання організації обліку праці та її оплати на рибопереробних підприємствах.

Від так, для покращення обліку витрат на оплату праці на рибопереробних підприємствах необхідно: доповнити накази про облікову політику на досліджуваних рибопереробних підприємствах; забезпечити резерв відпусток для рівномірних витрат на оплату праці; автоматизувати досліджувану ділянку обліку; впровадити систему бюджетування витрат на оплату праці.

Подальшими питаннями щодо удосконалення обліку витрат на оплату праці є поліпшення самого процесу організації обліку – від нового пакету первинних документів по праці, до обліково-накопичувальних і розподільних відомостей.

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом МФУ від 31.12.1999 р. № 318 зі змінами та доповненнями // Все для бухгалтера в торгівлі. – 2006. – № 29 (174). – 17 липня. – С. 71–74.
2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Державного комітету промислової політики України від 2.02.2001, № 47.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV-ВР [зі змін і допов.] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg= 327%2F95-%E2%F0](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=327%2F95-%E2%F0)
4. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
6. Колосок А. М. Шляхи вдосконалення організації обліку оплати праці на підприємстві / А. М. Колосок // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2012. – С. 110–113.
7. Семенов Г. А., Андрущенко Л. О. Організація обліку розрахунків з персоналом з оплати праці // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/.../index.html

Августова Е.А.

Киевский национальный торгово-экономический университет

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕТА ЗАТРАТ НА ОПЛАТУ ТРУДА НА РЫБОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация

В статье определены особенности существующей методики бухгалтерского учета затрат на оплату труда рыбоперерабатывающих предприятий. Рассмотрены первичные документы для отражения расходов на оплату труда и предложена схема документирования операций по учету заработной платы.

Ключевые слова: оплата труда, учет, расходы, рыбоперерабатывающие предприятия.

Avhustova O.O.

Kyiv National Trade and Economic University

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF LABOR COSTS IN FISH PROCESSING ENTERPRISES

Summary

The features of the existing methods of accounting of labor costs on fish processing enterprise were considered. Basic documents were studied for reflection of the labor costs and the were proposed ways of improvement of the areas of accounting.

Keywords: pay, accounting, costs, fish processing companies.